

DANE A PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

SPOLU - občianska demokracia

Cieľom SPOLU – občianska demokracia je zvýšiť kvalitu života ľudí. Výšku miezd a kvalitu podnikateľského prostredia preto považujeme za jednu z našich priorít, lebo navzájom veľmi úzko súvisia. Tento dokument vám predstaví nielen súčasnú situáciu na trhu práce a problémy, s ktorými sa zamestnávateľa a podnikatelia stretávajú vo svojej praxi, ale zároveň ponúkne našu víziu boja za lepšie mzdy a kvalitnejšie podnikateľské prostredie. Naš boj za vyššie mzdy je o to dôležitejší, že Slovensko má napriek najvyššej produktivite práce najpomalšie rastúce mzdy a ich najvyššie zaťaženie nepriamymi nákladmi (pracovná zdravotná služba, koncesionárske poplatky, BOZP, atď.) spomedzi všetkých krajín V4. Nárast miezd a skvalitnenie podnikateľského prostredia má pre našu krajinu ako celok viacero výhod. Hlavnými hmatateľnými výsledkami sú zvýšenie životnej úrovne obyvateľov, posilnenie ekonomiky, alebo zníženie migrácie za prácou do zahraničia.

V rámci boja za vyššie mzdy a lepšie podnikateľské prostredie navrhujeme ako hlavné odporúčania:

- nový model minimálnej mzdy
- nižšie odvodové zaťaženie práce

- rovnaké mzdové ohodnotenie pre zamestnancov v súkromnom aj verejnom sektore
- nižšie odvody pre samostatne zárobkovo činné osoby
- nulovú daň z investícií pre obchodné spoločnosti
- zníženie byrokracie a odstránenie nejasného legislatívneho procesu

Každý vyspelý demokratický štát musí fungovať na spolupráci troch sektorov: štátneho, súkromného a neziskového. O súčasnom nastavení v SR to, žiaľ, povedať nemôžeme. Preto budeme podporovať túto spoluprácu, v ktorej štát musí vytvoriť vhodné podmienky súkromnému sektoru, aby tento bol ďalej motivovaný podporovať verejnú a neziskovú sféru.

EKONOMIKE SA DARÍ, ALE LEN V UKAZOVATEĽOCH

SÚČASNOSŤ:

Slovensku chýba ucelená stratégia hospodárskeho rozvoja. Aktivity rezortu hospodárstva sa zameriavajú na kľúčové investície a poskytovanie dotácií, bez toho, aby systematicky podporovali malé a stredné podniky, či skúmali dopady prijímanej legislatívy na podnikateľské prostredie a zamestnávanie.

Z každoročného zvyšovania minimálnej mzdy profituje viac štát ako zamestnanec. Rozdiel medzi cenou práce a čistou mzdou zamestnanca je 67,6 %, v prípade vysokoprájmových zamestnancov až 73,6 %.

Ohodnotenie niektorých zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme začína pod hranicou minimálnej mzdy a v súčasnosti len dvíhanie minimálnej mzdy v súkromnom sektore zabezpečí aj týmto zamestnancom doplatok aspoň do tejto výšky mzdy. To ich však ešte stále znevýhodňuje oproti ich kolegom pracujúcim v rovnakých povolaniach pre súkromný sektor. Len efektívna a dobre zaplatená verejná a štátna správa môže prispieť k dobre fungujúcemu štátu.

O jednotnom systéme zúčtovania daní a odvodov UNITAS počúvame roky, nikto však z neho ešte nevidel ani jednu fungujúcu časť, a to napriek nemalým investovaným nákladom. Zamestnávateľ tak okrem vysokého zaťaženia odvodmi, daňami a nepriamymi nákladmi musí

za každého zamestnanca poskytnúť štyrom rôznym inštitúciám ročne 61 dokumentov, ak nepočítame dokumenty potrebné na prihlásenie a odhlásenie zamestnanca. Priestor na zjednodušenie daňového a odvodového systému je veľký a žiadúci. Štát z eurofondov investoval niekoľko sto miliónov do informačných systémov a online komunikácie. Napriek tomu sú jednotlivé rezortné IT systémy, či systémy jednotlivých organizácií medzi sebou nekompatibilné.

Podnikatelia sa zhodujú v názore, že im ani tak neprekáža plnenie si daňových povinností, ale oveľa viac ich zaťažuje nadmerná byrokracia, často nezmyselný goldplating a tiež vedomie, že štát ich na všetkých úrovniach a prostredníctvom všetkých inštitúcií považuje za svojich nepriateľov. Podnikatelia a zamestnávateľia nie sú nepriateľmi štátu, naopak, sú jeho najdôležitejšími partnermi, ale z konania a prístupu štátu tento fakt nepocitujú.

Nemotivujúce pokuty, nevyožiteľnosť práva, nerovnaký prístup k obchodnej súťaži a ignorancia akejkoľvek konštruktívnej spolupráce robia podnikateľské prostredie v Slovenskej republike nepodnikateľským.

Ako premietnuť úspech ekonomiky do zvýšenia životnej úrovne a peňaženiek ľudí?

A. VYŠŠIE MZDY

Naším cieľom je súčasné zníženie odvodov zamestnávateľa, alebo živnostníka a vyššia čistá mzda zamestnanca. Každoročné zvyšovanie minimálnej hrubej mzdy nie je riešením, pretože z neho profituje viac štát ako zamestnanec, a preto sú naše návrhy a opatrenia zamerané na rast čistých, nie hrubých miezd zamestnancov.

1. Náš pracovný trh sa začal prehrievať a ekonomike hrozí uviaznutie v pasci stredného príjmu, Pre fungovanie pracovného trhu bude potrebné použiť mix faktorov ako:

- nastavenie parametrov v menej produktívnych odvetviach tak, aby Slovensko nebolo primárne zamerané na automobilový priemysel, ale ponúklo prácu ľuďom aj v menej produktívnych odvetviach ako napríklad poľnohospodárstvo

- prilákajú späť cca 300.000 „slovenských ekonomických emigrantov“, ktorí za posledných najmä 10 rokov odišli zo Slovenska naštartovaním rekonštrukcie štátu a štrukturálnych reforiem. Ak títo ľudiavidia, že sa krajina mení, tak mnohí z nich radi priložia ruku k dielu

2. Taktiež bude potrebný audit príspevkových a rozpočtových organizácií štátu a štátnej správy a presun ľudí zo štátnej správy na trh práce.

Navrhované opatrenia:

- Mzdy zamestnancov pracujúcich vo verejnom sektore sú tiež dlhodobo zanedbávanou témou. Vďaka našej aktivite sa dostal zákon o odmeňovaní zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme do zoznamu úloh v rámci legislatívneho plánu vlády, rovnako vďaka nášmu upozorneniu a iniciatíve platia príplatky za prácu cez víkend, vo sviatok či v noci rovnako pre verejných ako súkromných zamestnancov.
- Ak majú byť šikovní a múdri ľudia motivovaní vracať sa domov zo zahraničia, či zaujímať sa o prácu vo verejnom sektore, musí byť táto práca rovnako motivujúca a finančne ohodnotená v porovnaní s prácou v súkromnom sektore. Sme za zachovanie platových tried a taríf pre zamestnancov pracujúcich vo verejnom sektore či štátnej službe. Finančné ohodnotenie na základe vzdelania a skúseností je jedna z mála sociálnych istôt, ktorú práca vo verejnom sektore ponúka. Platové triedy a tarify však musia v porovnaní zodpovedať minimálnej mzde a stupňom náročnosti pracovného miesta v súkromnom sektore. Platové tarify a triedy musia tiež byť pravidelne valorizované.
- Samostatne zárobkovo činné osoby, teda živnostníci, umelci, športovci, ale aj súkromne hospodáriaci roľníci, finanční sprostredkovatelia, tlmočníci, advokáti či súdni znalci sú v súčasnosti z hľadiska odvodového zaťaženia znevýhodnení. Ich odvodové zaťaženie je zhruba na úrovni zamestnanca a zamestnávateľa spolu. Dávky, na ktoré majú nárok pri platení tak vysokých odvodov tejto skutočnosti nezodpovedajú. SZČO majú na rozdiel od zamestnancov zákonom určený minimálny vymeriavací základ, z ktorého sú po splnení zákonom stanovených podmienok povinní platiť odvody. Minimálny vymeriavací základ SZČO je 50% priemernej mzdy v národnom hospodárstve spreď dvoch rokov. Ani pri súčasne platných minimálnych odvodoch vo výške 215 euro/mesiac do zdravotnej a

Sociálnej poisťovne sa v budúcnosti nedočakajú iného, ako minimálneho starobného dôchodku.

NAŠE RIEŠENIA PRE VYŠŠIE MZDY- BUDÚCNOSŤ:

NOVÝ MODEL MINIMÁLNEJ MZDY

Sme za zachovanie minimálnej mzdy. Nesúhlasíme však s každoročným „vyjednávaním“ tak, ako je v súčasnom znení zákona o minimálnej mzdy nastavené, pretože je nefunkčné a nakoniec pravidelne končí nedohodou sociálnych partnerov. Minimálnu mzdu tak určuje „de facto“ vláda. Náš návrh zákona o minimálnej mzde by tomuto každoročného dohadovaniu sa predišiel tým, že by jej výška bola presne stanovená zákonom, a to nasledovne:

- minimálna mzda by tvorila 50 percent priemernej mzdy v národnom hospodárstve spred dvoch rokov,
- nezdaniteľná časť základu dane by bola vo výške minimálnej mzdy zníženej o odvody zamestnanca do Sociálnej poisťovne,
- odvodová odpočítateľná položka na zdravotné poistenie pre zamestnanca by bola vo výške minimálnej mzdy.

Pre rok 2018 by tak minimálna mzda bola o niečo nižšia než tá súčasne platná. Zamestnanci by ale mali v čistom k dispozícii viac finančných prostriedkov a zamestnávateľov by zaťažovalo nižšie odvodové zaťaženie.

ZNÍŽENIE ODVODOVÉHO ZAŤAŽENIA ZAMESTNÁVATEĽOV

Ak sa zamestnávateľ rozhodne zamestnať čo i len jedného zamestnanca, okrem byrokratickej záťaže musí počítať s finančnými nákladmi na prácu zamestnanca vo výške 135,2% dohodnutej hrubej mzdy. Pretože 35,2% sú odvody zamestnávateľa, ktoré je povinný

uhradiť inštitúciám zdravotného a sociálneho zabezpečenia pri klasickom pracovnom pomere. Zmenou minimálnej mzdy by sa znížilo aj toto odvodové zaťaženie zamestnávateľov vo finančnom vyjadrení.

Jednotný odvod do fondu Sociálnej poisťovne pomôže lepšej prehľadnosti a menšej byrokratickej náročnosti pre živnostníkov a zamestnávateľov. Výsledné delenie fondov bude vykonávať Sociálna poisťovňa na základe aktuálne schváleného nariadenia. Jednotný odvod umožní presúvať financie na miesta, kde je ich najviac treba, napr. dôchodkový systém, sociálny systém Sociálnej poisťovne a pod.

ZNÍŽENIE ODVODOVÉHO ZAŤAŽENIA ZAMESTNANCOV

Zmenou minimálnej mzdy podľa nášho návrhu sa zmení aj odvodové zaťaženie zamestnancov. Nezdaniteľná časť základu dane vo výške minimálnej mzdy zníženej o odvody zamestnanca do Sociálnej poisťovne, rovnako ako odvodová odpočítateľná položka na zdravotné poistenie vo výške minimálnej mzdy, vytvárajú priestor nielen na zníženie odvodového, ale aj daňového zaťaženia zamestnanca vo finančnom vyjadrení a viedli by k vyššej čistej mzde, čo je naším cieľom.

V prípade odvodového zaťaženia fyzických osôb vidíme rovnako priestor na zníženie úpravou, alebo odstránením rôznych výnimiek a nesystémových kombinácií, ktoré súčasne platné zákony o zdravotnom a sociálnom poistení ustanovujú.

Za všetky je možné spomenúť povinnosť platiť odvody na zdravotné poistenie z výhry, či predaja nehnuteľnosti, alebo obchodného podielu, ktoré žiadnym spôsobom nenadväzuje na sociálne poistenie a je to len ďalší skrytý druh dane.

ZNÍŽENIE ODVODOVÉHO ZAŤAŽENIA SZČO (SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÝCH OSÔB)

Náš návrh na zmenu odvodového zaťaženia samostatne zárobkovo činných osôb vychádza z filozofie, ako znížiť súčasné odvodové zaťaženia samostatne zárobkovo činných

osôb tak, aby ostala zachovaná výška dôchodku, ktorú im štát garantuje pri súčasných, vyšších odvodoch.

Navrhujeme preto zmenu minimálneho vymeriavacieho základu pre SZČO vo výške 30 % priemernej mzdy v národnom hospodárstve spreď dvoch rokov. Pri takejto výške minimálneho základu bude mať samostatne zárobkovo činná osoba nárok na minimálny dôchodok podľa § 82b zákona o sociálnom poistení.

B. NIŽŠIE DANE

SÚČASNOSŤ:

Každý podnikateľ musí počítať s tým, že ak sa mu začne dariť, bude jeho povinnosťou prispievať do štátneho rozpočtu. Primerané daňové zaťaženie podnikania je na rozdiel od mentality rôznych „podnikateľov,“ ktorým sa do spoločného mešca prispievať nechce, úplne legitímne. Žiaľ, kvalita a množstvo verejných statkov služieb poskytovaných na oplátku podnikateľom štátom za výškou daní často pokrívka.

Čím viac je daňový systém komplikovanejší a neprehľadanejší, tým viac narastá snaha o jeho zneužívanie a hľadanie legálnych cestičiek, ako využiť možné kombinácie a výnimky. Tri sadzby a viac ako sto noviel zákona o dani z príjmov sú toho len ilustráciou. Sme preto za zjednodušenie daňového systému. Za pravdu nám dávajú aj štatistiky z obdobia po daňovej reforme v roku 2004, kedy bola zavedená jednotná sadzba dane.

Nie je podľa nás správne zdaňovať jednou sadzbou dane z príjmov fyzické a inou právnické osoby. Vytvára to totiž priestor na nerovné konkurenčné prostredie, závislé od výberu právnej formy podnikania. Priestor na zdravú konkurenciu a možnosť výberu je potrebné vytvoriť prostredníctvom právnej a obchodnej legislatívy, nie prostredníctvom komplikovaného daňového systému.

Investíciám a ekonomickému rastu by pomohla nulová daň z príjmov v prípade obchodných spoločností, ktoré sa rozhodnú nevyplatiť podiely na zisku, ale dosiahnutý zisk investovať späť do spoločnosti. V súčasnom nastavení obchodné spoločnosti nemajú na výber. Poznajúc svoj výsledok hospodárenia, zostavia daňové priznanie, vyčíslia základ dane a z neho

vypočítajú a odvedú daň z príjmov vo výške 21 %. Rozdiel medzi dosiahnutým ziskom a odvedenou daňou je zisk na rozdelenie, z ktorého podiely sú na výplatu osobám, ktoré majú na nich nárok. Takýto postup používajú väčšinou veľké zahraničné spoločnosti a aj tie si svoje podiely na zisku vyplácajú v zahraničí. Zahraničné spoločnosti si na podieloch na zisku v roku 2016 vyplatili mimo SR až 2,5 miliardy eur z celkového objemu 4,5 miliardy vyplatených podielov.

Väčšina malých a stredných firiem dnes výplatu podielov na zisku odmieta, pretože by im hrozilo dvojité zdanenie vo forme dane z dividend alebo za staršie roky preddavkami na verejné zdravotné poistenie.

Napriek množstvu opatrení, ktoré boli zavedené v súlade s akčným plánom boja proti daňovým únikom, sa únik na dani z pridanej hodnoty pohybuje stále na úrovni 30 %. Ročne tak štát prichádza o zhruba 1 miliardu eur, podľa EÚ dokonca až o 2,5 miliardy eur.

Oficiálne výsledky v rámci EÚ za rok 2016 v oblasti DPH ešte nie sú známe, ale podľa údajov z Finančného riaditeľstva sa za rok 2016:

- vybralo na DPH o 300 miliónov eur menej ako sa predpokladalo,
- vybralo o 140 miliónov euro menej ako v roku 2015.

Predpokladaná „diera“ vo výbere (“VAT gap“) za rok 2016 bola na úrovni 30 %, čo je v porovnaní s rokmi 2014 (30 %) a 2015 (29,4%) znakom nulového pokroku pri dobiehaní európskeho priemeru 10 %.

Od roku 2012 boli v oblasti DPH zavedené viaceré opatrenia proti daňovým únikom. V roku 2012 bola vytvorená tzv. čierna listina platiteľov DPH, u ktorých nastala skutočnosť na zrušenie oprávnenia (neplatia, nepodávajú daňové priznania) a ručenie na strane odberateľa za obchodovanie so subjektami nachádzajúcimi sa na tejto čiernej listine. V roku 2014 bola zavedená elektronická komunikácie pre platiteľov DPH spolu s kontrolným výkazom k DPH, ktorý mal byť výrazným pomocníkom v boji s daňovými únikami. V skutočnosti sa však pracovníci, ktorí vykonávajú kontroly DPH, k údajom v kontrolných výkazoch začali dostávať až od roku 2017. V roku 2016 bola zavedená dvojité sadzba DPH na vybrané druhy potravín a možnosť uplatňovať DPH až po prijatí platby. V roku 2017 sa rozšírilo tzv. tuzemské samozdanenie na

dodávky tovarov s montážou hlavne v oblasti stavebníctva. To prenieslo daňovú povinnosť k DPH na posledného v reťazci.

KVALITNEJŠIE PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE A DANE – BUDÚCNOSŤ:

ROVNÁ DAŇ

Na premyslenú reformu dane z príjmov treba využiť obdobie, kedy sa ekonomike darí. Navrhujeme preto obnovenie systému rovnej dane v prípade sadzby dane z príjmov fyzických osôb s cieľom zjednodušenia daňového systému a odstránenia veľkého počtu daňových výnimiek. Progresivitu systému budeme riešiť prostredníctvom daňovo odpočítateľných položiek naviazaných na výšku príjmu.

NULOVÁ DAŇ NA INVESTÍCIE

Spoločnosť by podľa nás mala možnosť sa rozhodnúť. Firmy, ktoré sa rozhodnú, že dosiahnutý zisk nebude predmetom výplat podielov na zisku, ale celý ho späťne investujú do firmy, by neplatili daň z príjmov. Za investíciu späť do firmy by sa považovala akákoľvek investícia, ktorá je daňovým výdavkom v súlade so zákonom o dani z príjmov. Súčasne by došlo k sprísneniu režimu pôžičiek poskytnutých firmou fyzickej osobe a takáto pôžička bude v okamihu jej poskytnutia predmetom zrážkovej dane. V prípade, že sa firme do troch rokov pôžička vráti, bude možné požiadať aj o vrátenie zrazenej dane. Rovnako by sa taktiež sprísnila kontrola finančných prostriedkov v pokladni firmy. Ako motiváciu k zastaveniu zadlžovania navrhujeme zdefinovať úrok z pôžičky alebo úveru pre obchodné spoločnosti ako nedaňový výdavok.

ZRUŠENIE DANE Z DIVIDEND

Nadstavbou úspešného zavedenia tohto opatrenia bude zrušenie dane z dividend, alebo investičná amnestia na podiely na zisku za predchádzajúce obdobia.

MAJETKOVÉ DANE, SPOTREBNÉ DANE A ENVIRONMENTÁLNE DANE

Zníženie daňového a odvodového zaťaženia, rovnako ako zavedenie nulovej dane na investície, bude mať stály alebo prechodný vplyv na štátny rozpočet. Na kompenzáciu príjmov štátneho rozpočtu navrhujeme posilniť tie dane, ktorých príjmy sú dnes hlboko pod priemerom EÚ aj OECD. Ide najmä o daň z nehnuteľností, ktorá je považovaná za ekonomicky najmenej škodlivú formu zdanenia, nedá sa jej ľahko vyhnúť a príjmy z nej na Slovensku dosahujú v percentuálnom vyjadrení iba necelú štvrtinu priemerov v EÚ a OECD. Vidíme tu priestor aj na znižovanie príjmových rozdielov prostredníctvom tejto dane, ktoré na Slovensku v posledných rokoch výrazne narástli. Taktiež vidíme priestor na zvýšenie spotrebných daní, ako aj environmentálnych daní na zníženie negatívnych dopadov na zdravie a na životné prostredie, najmä prostredníctvom dane za znečisťovanie ovzdušia. Miestne dane a ich prehodnotenie poskytuje priestor na riešenie problémov spojených s vizuálnym smogom či opustenými a zanedbanými budovami.

DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY

Najväčšie úniky na DPH sa dejú v súvislosti s obchodovaním v rámci krajín EÚ, hlavne pri pohybe služieb a v prípade obchodovania s tretími krajinami, ak takéto krajiny sú vstupnými a konečnými krajinami v reťazci, tzv. karuselového podvodu.

V oblasti DPH preto navrhujeme:

- Minimalizovať možnosť vzniku nadmerných odpočtov na DPH zavedením tzv. reverse charge alebo samozdanenia na čo najširší okruh tovarov a služieb. Je možné uvažovať aj o

nadstavbe tohto opatrenia a nadmerné odpočty DPH neposkytovať - ale iba kreditovať v rámci osobného účtu daňovníka,

- Zaviesť údaje o pohybe tovarov a služieb v rámci EÚ a tretích krajín do kontrolného výkazu k DPH (v súčasnosti sa uvádza len identifikačné číslo odberateľa a objem transakcie v súhrnnom výkaze).

V známej kauze Váhostav dochádzalo k častým situáciám, kedy dodávateľ odviezol štátu DPH z realizovanej dodávky služieb, no odberateľ (Váhostav) odplatu za dodané služby neuhradil. Podnikatelia tak prichádzali o časť svojich finančných prostriedkov, ktoré museli odviesť štátu a ktoré im neboli nikdy vrátené. Túto situáciu legislatíva aj pod tlakom tejto kauzy čiastočne vyriešila možnosťou uplatniť si odpočet a zdaniteľné plnenie až na základe úhrady po splnení zákonom stanovenej podmienky obratu.

Zneužívaním zákona o konkurze však k podobným situáciám stále dochádza. Riešením by bola možnosť požiadať štát o vrátenie pomerne uhradenej časti DPH, v prípade že veriteľ má k dispozícii rozhodnutie o:

- zrušení konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka,
- zastavení konkurzu dlžníka pre nedostatok majetku.

V súčasnosti je legislatíva nastavená tak, že ak si podnikateľ odpočíta daň z pridanej hodnoty a neskôr príde ku krádeži alebo k preradeniu do osobného užívania, tak je povinný pomernú časť odpočítanej DPH vrátiť štátu. Štát by mal takýmto istým pomerom a spôsobom vrátiť podnikateľom DPH, pokiaľ obdržia rozhodnutie štátnych orgánov vrátane súdu o tom, že im časť odplaty za dodaný tovar alebo služby, za ktorú odvedli DPH, nebude nikdy uhradená.

ODPOČET DAŇOVEJ STRATY

Navrhujeme zmeniť spôsob odpočítania daňovej straty daňovníka zo súčasne platného vo výške jednej štvrtiny úhrnu daňových strát dosiahnutých za posledné štyri roky na možnosť

odpočítať si v prípade dosiahnutia základu dane daňové straty v akejkoľvek výške najviac v úhrne za posledných päť rokov a maximálne do výšky vykázaného základu dane.

SUPERODPOČET NA KULTÚRU, ŠPORT A VZDELÁVANIE

Nielen veda a výskum si zaslúžia podporu v podobe možnosti odpočítania daňových výdavkov až do výšky 100% vynaložených výdavkov daňovníka na realizovanú vedu a výskum. Aj oblasti ako šport, kultúra, zdravotníctvo či školstvo si zaslúžia v prípade realizácie ich podpory nárok na odpočet vynaložených daňových výdavkov. Zavedieme preto systém superodpočtov daňových výdavkov na oblasť kultúry a športu a rovnako možnosť odpočtu pre oblasť vzdelávania a zdravotníctva.

DAŇOVÉ RAJE

Podnikanie prostredníctvom daňových domicilov, ktoré majú zvýhodnené daňové režimy, je stále aktuálne a vytvára tým nerovnaké podmienky na podnikanie pre tých, ktorí sa snažia podnikat' poctivo a tých, ktorí chcú vyťažiť z tohto nastavenia maximum pre svoje „podnikanie“. Budeme pokračovať v zavedení CFC pravidiel aj pre fyzické osoby, ktoré podnikajú prostredníctvom daňových rajov a zvýšime sadzbu zrážkovej dane pri platbách spoločnostiam, ktoré majú sídlo v týchto destináciách.

NEZDANITEĽNÁ ČASŤ ZÁKLADU DANE

Navrhujeme zrušiť súčasné postupné krátenie nezdaniteľnej časti základu dane, teda tzv. miliónársku daň. Budeme presadzovať vrátenie režimu odpočtu nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/manželku do stavu pred rokom 2009, teda nárok na odpočet bez nutnosti splnenia ďalších špecifických podmienok. Rovnako budeme presadzovať prepojenie výšky nezdaniteľnej časti základu dane, teda jej rast, na rast priemernej mzdy v národnom hospodárstve a navrhujeme návrat uplatnenia a súčasne zvýšenia nezdaniteľnej časti základu dane na dobrovoľné príspevky do II. piliera a III. piliera.

DAŇOVÝ BONUS

Výška daňového bonusu posledné roky neodzrkadľuje vývoj ekonomiky a nárast životnej úrovne. Navrhujeme prepojenie a teda pravidelné zvyšovanie sumy daňového bonusu v závislosti na vývoji a raste priemernej mzdy v národnom hospodárstve. V prípade rodičov, ktorí sú samostatne zárobkovo činnými osobami, sme už navrhovali a budeme naďalej presadzovať zrušenie podmienky dosiahnutia základu dane pre uplatnenie daňového bonusu.

C. MENEJ BYROKRACIE

SÚČASNOSŤ

Okrem vysokého daňovo odvodového zaťaženia podnikateľov trápí nadmerná byrokracia, zlá vymožitelnosť práva, nezmyselné pokuty a pocit, že štát ich neberie ako svojich partnerov, ale len ako zdroj finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu.

Zamestnávateľa už tradične robia poštára medzi štátnymi inštitúciami. Každý mesiac posielajú duplicitne údaje o mzde zamestnanca do zdravotnej poisťovne, Sociálnej poisťovne a na daňový úrad. Každá z týchto inštitúcií komunikuje cez iný informačný systém, niekedy v papierovej forme, niekedy výlučne elektronicky, nehovoriac o tom, že získanie elektronického prístupu samotného má tiež každá inštitúcia zadané osobitne. Zamestnávateľ môže mať uhradené odvody a zrážkovú daň za zamestnancov, na pokutu však stačí, ak pošle informáciu o tom neskoro či v papierovej forme namiesto elektronickej. Výsledná pokuta, mnohokrát vyššia ako odvod a daň dokopy, je najjednoduchším spôsobom, ako môže štát zarobiť.

Je preto načase prestať robiť zo zamestnávateľov poštarov štátnych inštitúcií a zaviesť jednotný systém zúčtovania daní a odvodov.

Najmä pre mladých a začínajúcich podnikateľov je často problémom absentujúca finančná podpora podnikania. Podmienky získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, alebo iných finančných mechanizmov, či medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná sú nastavené výhodnejšie pre organizácie štátnej, či verejnej správy a tiež subjekty mimovládneho sektora. Hoci banky reklamujú možnosť získať finančné prostriedky aj pre

začínajúcich podnikateľov, prax je iná. Okrem nenávratného finančného prostriedku na samozamestnanie, ktorý je možné získať prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na začatie podnikania fyzickej osoby, podpora podnikania zo strany štátu absentuje. Dotácie z rezortu hospodárstva smerujú k vybraným subjektom a je nemožné získať ich ako začínajúci podnikateľ, či obchodná spoločnosť.

Nožnice medzi hlavným mestom a jednotlivými regiónmi sa za posledných dvadsať rokov namiesto uzatvárania otvorili ešte viac a tento rozdiel platí rovnako v oblasti podnikania, či počtoch podnikateľov a zamestnávateľov v porovnaní jednotlivých regiónov.

Rozvoju zamestnanosti a podnikania v regiónoch by pomohla podpora drobného podnikania fyzických osôb. Existuje mnoho šikovných občanov, ktorí by sa vedeli v regiónoch samozamestnať a podnikať poskytovaním služieb v cestovnom ruchu, výrobou drobných dekoračných predmetov, či poskytovaním ostatných drobných služieb. Nadmerná byrokracia a vysoké odvodové zaťaženie sú dôvodom, prečo sa tak nedeje.

Súčasne platná legislatíva povoľuje fyzickej osobe, ktorá je držiteľom oprávnenia na podnikanie, prerušiť predmetnú činnosť bez udania dôvodu na minimálne šesť mesiacov a maximálne tri roky. Minimálna lehota spôsobuje problémy hlavne podnikateľom vykonávajúcim sezónne práce, alebo podnikateľom, ktorí dokončili práce a dodávke na dohodnutej zákazke a potrebujú čas na to, aby získali ďalšiu. Počas prerušenia oprávnenia na podnikanie nie je fyzická osoba povinná platiť odvody na sociálne poistenie, a to je hlavný dôvod, pre ktorý z titulu úspory finančných prostriedkov v neľahkom období k prerušeniu najčastejšie dochádza.

V oblasti byrokracie to v mnohých prípadoch vyzereá, že sa snažíme nielen dostať sa a ostať v jadre EÚ, ale prijímaním a preberaním európskej legislatívy robíme často úplne zbytočnú nadprácu, ktorá sa niekedy označuje ako „goldplating.“ Na prijatie legislatívy často stačí formulka, že nám ju prikazuje EÚ – a to bez hlbšieho zamyslenia nad tým, ako sa dajú európske požiadavky splniť čo najjednoduchšie a najlacnejšie.

KVALITNEJŠIE PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE A BYROKRACIA – BUDÚCNOSŤ:

GOLDPLATING - NADBYTOČNÁ PRÁCA

Odstránením goldplatingu, uzákonením zmeny legislatívy týkajúcej sa zamestnávania a podnikania len k jednému dátumu v roku a zavedením pravidla, že prijatím jedného nového nariadenia ovplyvňujúceho podnikanie sa musí jedno staršie odstrániť, by sme postupne zjednodušili a odbyrokratizovali podnikateľské prostredie.

SPOLUPRÁCA REZORTOV

Je potrebné namiesto vytvárania a financovania analýz a prieskumov, či realizáciou nezmyselných balíčkových opatrení, vytvoriť finančné nástroje, ktoré by v spolupráci s bankovými inštitúciami, v ktorých má štát podiel, poskytli reálne získateľné finančné zdroje na podnikanie.

MIKROPODNIKANIE – POMOC PRI ROZVOJI PODNIKANIA

Zavedenie mikropodnikania, teda podnikania pre tých najmenších so zákonom stanoveným obratom za rok, by pomohlo pritiahnúť do legálnej ekonomiky ľudí, ktorí si momentálne privyrábajú v šedej zóne ekonomiky a neprispievajú do štátneho rozpočtu.

Mikropodnikateľovi by nevznikol záväzok platiť odvody do zdravotnej poisťovne ani záväzok platiť odvody do sociálnej poisťovne. Jeho jedinou povinnosťou by však bola platba dane (licencie), ak sa nerozhodne prejsť na inú formu podnikania. Obmedzenie štatútu mikropodnikateľa by sa týkalo iba prekročenia obratu. Mikropodnikateľ nie je povinný používať elektronickú registračnú pokladňu, tržby v hotovosti prijíma cez príjmový pokladničný doklad. Je povinný si evidovať príjmy a tieto uviesť do daňového priznania a v prípade kontroly aj preukázať.

ZDIEĽANÁ EKONOMIKA – FENOMÉN, KTORÉMU NEUNIKNEME

Legislatíva v oblasti verejných regulácií, daní a odvodov v SR nerieši príchod zdieľanej ekonomiky, alebo ho rieši individuálne, ako napríklad v prípade spoločnosti UBER, kde sa snaží ísť cestou nie uvoľnenia verejných regulácií, ale sprísnenia súkromných regulácií.

Cesty, ako legislatívne riešiť zdieľanú ekonomiku sú dve:

- riešiť každé doteraz známe odvetvie, v ktorom sa už zdieľaná ekonomika prejavuje úpravou verejných regulácií
- zdefinovať pre všetky tieto prípady zdieľanej ekonomiky a mikropráce samostatnú kategóriu daňovníkov, ktorí nie sú ani zamestnancami, ale ani podnikateľmi podľa živnostenského zákona - napríklad vyššie spomenutého mikropodnikateľa

V prípade riešenia prvou cestou vieme určiť, ktoré verejné regulácie je možné zrušiť, aby sa legislatíva priblížila zdieľanej ekonomike, ale nevieme celkom vyriešiť postavenie všetkých takýchto daňovníkov, pretože pre mnohé služby neexistujú v súčasnosti ani verejné regulácie ani legislatívne rámce.

V prípade druhej cesty riešenia problematiky zdieľanej ekonomiky by bolo vhodné použiť rovnako, ako v prípade podpory podnikania v regiónoch, zdefinovanie nového typu daňovníka - mikropodnikateľa, ktorý by mal jasne stanovené odvodovo-daňové pravidlá a ekonomika by tak získala oveľa viac ľudí, ktorí by boli za dobre nastavených pravidiel ochotní legalizovať svoju činnosť a vyjsť zo zóny šedej ekonomiky.

MOŽNOSŤ PRERUŠIŤ OPRÁVNENIE NA PODNIKANIE NA MINIMÁLNU LEHOTU

Navrhujeme možnosť prerušenia oprávnenia na podnikanie na nevyhnutnú dobu, minimálne na lehotu jedného kalendárneho mesiaca.

VYDANIE OPRÁVNENIA NA PODNIKANIE NA VOĽNÚ ČINNOSŤ

Oprávnenia na podnikanie, ktoré je možné v súčasnosti získať, sa delia na voľné a viazané. Aktuálne obsahuje zoznam voľných živností asi 60 strán rôznych skupín a podskupín. Niektoré sa prekrývajú, iné sú zle špecifikované. V prípade, že sa fyzická či právnická osoba rozhodne vykonávať ďalšiu alebo inú z voľných živností, vytvára sa zbytočná byrokracia. Navrhujeme preto možnosť za jeden poplatok získať oprávnenie na voľnú živnosť, ktorá oprávňuje k vykonávaniu všetkých zákonom vymenovaných voľných činností. Odbúrala by sa tak zbytočná byrokracia kvôli tomu, aby sme držiteľovi oprávnenia povolili vykonávať činnosť, ktorú mu fakticky dovoľujeme, len si ju musí nahlásiť. Odľahčilo by to aj súdy, ktoré by nemuseli riešiť tieto malichernosti a rovnako živnostenské úrady.

ZÁVÄZNÉ STANOVISKÁ

Neustále sa meniacia legislatíva a jej subjektívne vykladanie v praxi rovnako ako prekrývanie sa dvoch rôznych zákonov spôsobujú zamestnávateľom a podnikateľom mnohokrát väčšie problémy ako samotný Zákonník práce či iné legislatívne predpisy.

Ak majú zamestnávatelia postupovať v rámci platnej legislatívy, navrhujeme:

- zaviesť inštitút záväzných stanovísk aj na ďalšie inštitúcie okrem daňových úradov (v prípade zamestnávania by prichádzali do úvahy Inšpektorát práce, Sociálna poisťovňa alebo Slovenská obchodná inšpekcia a táto zmena by mohla priniesť do rozpočtu okrem doterajších pokút aj eurá navyše za záväzné stanoviská).

ZMENA SYSTÉMU POKÚT

V SR sú kontroly vnímané ako element, ktorý má za úlohu zničiť podnikateľa či zamestnávateľa. V zahraničí sú, naopak, kontroly vnímané viac ako motivačné. V časech neustále sa meniacej legislatívy a množstva predpisov by aj v rámci našej ekonomiky kontroly

mali mať viac motivačný charakter. Takýto prístup zo strany príslušných inštitúcií by zmenil vnímanie zamestnávateľov a podnikateľov na kontrolné orgány.

Navrhujeme zaviesť:

- pri kontrolách a pokutách zo strany Inšpektorátu práce, Slovenskej obchodnej inšpekcie či Úradu verejného zdravotníctva pri menej závažných porušeníach zákona, kde je možnosť subjektívneho posúdenia a názoru, neudeľovať hneď pokutu (pri porušeníach ako chyby v predloženej dokumentácii, chýbajúca tabuľka na dverách a pod.), ale postupovať najprv upozornením a až následne pri ďalšom porušení pokutou. (zaviesť aj preventívnu tzv. liečebnú kontrolu na prvotné odstránenie nedostatkov napr. prevádzky a pod. Dôkazné bremeno musí byť vždy na strane štátneho orgánu, nie je prípustné, aby zamestnávateľ, či podnikateľ musel obhajovať rozhodnutie príslušného orgánu.)

MOTIVUJÚCA SPOLUPRÁCA S TRETÍM SEKTOROM

Ako bolo spomenuté v úvode dokumentu, pre fungovanie vyspelého demokratického štátu a budovanie občianskej spoločnosti je nevyhnutné nastavenie spolupráce medzi všetkými sektormi spoločnosti. Štátnym, súkromným aj mimovládny. Doteraz sme uviedli návrhy a opatrenia na zavedenie spolupráce medzi štátnym a súkromným sektorom. Súkromný sektor musí byť motivovaný podporovať mimovládny a len tak môže prispieť k budovaniu a podpore občianskej angažovanosti.

Preto navrhujeme, aby dary vo forme podpory mladých ľudí do veku 25 rokov na kultúru a šport vo výške 500 eur/rok by boli daňovým výdavkom živnostníka alebo obchodnej spoločnosti.

NAVRHUJEME ZRUŠIŤ

V podnikateľskom a zamestnávateľskom prostredí v súčasnosti existuje veľké množstvo opatrení, ktoré so žiadnym alebo minimálnym dopadom na štátny rozpočet znepríjemňujú život zamestnávateľom a podnikateľom, a ktoré navrhujeme zrušiť čo najskôr:

- koncesionárske poplatky za zamestnancov
- poplatky za registráciu vozidiel odvíjajúce sa v závislosti od veku a počtu registrácií vozidla
- pracovnú zdravotnú službu v 1. a 2.kategórii zamestnancov
- daň z poistenia
- zníženie poplatkov za vydanie záväzného stanoviska

ZÁVER

Malí a strední podnikatelia sú jedným zo základných pilierov každej ekonomiky a tá v Slovenskej republike nie je výnimkou. Len dobre nastavené prostredie pre zamestnávanie a podnikanie a partnerský vzťah medzi štátom a podnikateľmi môže viesť k tomu, aby dobré výsledky ekonomiky pocítili všetci obyvatelia krajiny, a to nielen v makroekonomických ukazovateľoch a číslach, ale hlavne vo svojich bežných životoch. Strana SPOLU – občianska demokracia si uvedomuje, že rovnako ako chceme a potrebujeme mať transparentné podnikateľské prostredie, rovnakú starostlivosť musíme venovať aj zamestnancom, pretože bez nich by ani to podnikanie nebolo úspešné.

Dobré vzťahy robia dobrých priateľov a dobré podnikanie a zamestnávanie robia dobrú ekonomiku a výsledky.

Všetky navrhované opatrenia sú prepočítané v súvislosti s dopadom na štátny rozpočet. Asi najväčší, aj keď iba krátkodobý výpadok príjmov, sa predpokladá v súvislosti so zavedením nulovej sadzby dane z príjmov v prípade investícií. Takéto negatívne dopady budeme kompenzovať vždy iným opatrením, v prípade nulovej sadzby dane z príjmov, zvýšením majetkových daní, spotrebných daní a zavedením environmentálnej dane.